

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації **Леуса Степана Олеговича «Використання засобів військово-історичної реконструкції на уроках фізичного виховання старшокласників»**,
поданої з метою присудження йому ступеня доктора філософії за спеціальністю 014 – Середня освіта (Фізична культура)
галузі знань 01 – Освіта/Педагогіка

Дисертація Леуса Степана Олеговича «Використання засобів військово-історичної реконструкції на уроках фізичного виховання старшокласників» є актуальною, завершеною самостійною науковою кваліфікаційною працею, яка має теоретичне та важливе практичне значення та відповідає вимогам Постанови Кабінету Міністрів України № 44 від 12 січня 2022 р. «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» та Наказу МОН України № 40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження вимог до оформлення дисертації (зі змінами), й може бути рекомендованою до захисту в разовій спеціалізованій вченій раді.

Актуальність обраної теми. Використання в освітньому процесі різноманітних засобів фізичного виховання, здатних позитивно впливати на мотивацію учнів до регулярної рухової активності, є важливим завданням, яке повинна вирішувати дієва система освіти. Урок фізичної культури, як основна форма фізичного виховання, повинен виконувати не лише освітні завдання (як от оволодіння технікою нових рухових дій та вдосконалення природних рухів), а також сприяти емоційному задоволенню учнів, вирішувати завдання заміни монотонної навчальної діяльності, та сприяти досягненню необхідного добового рівня рухової активності. Актуальним також є завдання реалізації міжпредметних зав'язків у педагогічному процесі.

На тлі військової агресії проти України особливої ваги набувають завдання військово-патріотичного виховання учнів у поєднанні з належною фізичною підготовкою. Вказаний факт без перебільшення можна вважати важливим складником формування стратегічної безпеки та обороноздатності країни.

Не зважаючи на те, що військово-історична реконструкція є досить популярною формою проведення дозвілля в багатьох країнах, наукові дослідження щодо використання її як засобу військово-патріотичного виховання в системі загальної середньої освіти, зокрема й в Україні, є епізодичними. Варто констатувати також недостатнє висвітлення підходів до особливостей упровадження військово-історичної реконструкції в освітній процес здобувачів освіти різного віку.

Сучасні дослідження згаданої тематики зосереджені переважно на використанні військово-історичної реконструкції в межах історичних дослідженнях відповідної епохи: Глена Л. Т. (2021), Вудворта-Хоу Дж. Г. (2023, 2025) та Девіса П. (2024).

Низка досліджень присвячені використанню військової реконструкції як частини туристично-рекреаційної діяльності, зокрема: Вол Дж. Ф. (2021), Дріссен С. (2022), Сілва С. (2024).

Окремо варто вказати на те, що значна частина наукових публікацій доступних на спеціалізованих ресурсах, присвячена військово-патріотичному вихованню в росії, зокрема засобами історичної реконструкції. Вказаний факт свідчить про значний інтерес використання історичної реконструкції як засобу пропаганди в російській федерації.

Водночас різні аспекти військово-патріотичного виховання в Україні, зокрема у роботі з учням закладів загальної середньої освіти, знаходяться на початковому етапі вивчення.

Вказані факти свідчать про високу актуальність обраної теми дослідження, а також цінність отриманих результатів не лише для фізичного виховання, а й для інших дисциплін гуманітарного спрямування, які є складовими освітнього процесу.

Обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, їх новизна. У дисертації подано шляхи вирішення актуального науково-прикладного завдання підвищення ефективності фізичного виховання, підтвердження актуальності та соціальної значущості застосування міжпредметних взаємозв'язків між уроками фізичної культури, історії України та «Захисту України» у вигляді інтеграції елементів військово-історичної реконструкції у зміст фізичного виховання учнів старших класів.

Мета роботи – інтеграція військово-історичної реконструкції в зміст фізичного виховання старшокласників для вдосконалення процесу їх фізичної підготовки, підвищення мотивації до заняття фізичною культурою, покращення функціонального стану, формування національно-патріотичних цінностей і практичних навичок.

Завдання дослідження:

- 1) визначити актуальні питання військово-патріотичного виховання старшокласників в Україні;
- 2) з'ясувати передумови застосування засобів військово-історичної реконструкції у фізичному вихованні учнів старших класів;
- 3) визначити рівень фізичної підготовленості учнів старших класів;
- 4) обґрунтувати зміст програми фізичного виховання старшокласників із застосуванням засобів військово-історичної реконструкції;
- 5) перевірити ефективність програми фізичного виховання з використанням засобів військово-історичної реконструкції.

Об'єкт дослідження – фізичне виховання школярів.

Предмет дослідження – засоби фізичного виховання учнів старшого шкільного віку з використанням елементів військово-історичної реконструкції.

У *вступі* подано загальну характеристику дисертації: обґрунтування актуальності обраної теми дослідження; мета і завдання роботи відповідно до об'єкта та предмета дослідження; методологія та перелік використаних наукових методів дослідження; наукова новизна та практичне значення

отриманих результатів; особистий внесок здобувача; апробація матеріалів дисертації; кількісні характеристики публікацій здобувача за темою дисертації; структура роботи та її загальний обсяг.

У *першому* розділі «Актуальні питання фізичного та військово-патріотичного виховання старшокласників» автором критично проаналізовано й узагальнено досвід використання військово-історичної реконструкції як засобу військово-патріотичного виховання школярів та як виду громадської діяльності в Україні та за кордоном.

У *другому* розділі висвітлено загальну методологію дослідження та описано особливості використання відповідних методів. Матеріал проілюстровано відповідними формулами і таблицями. В тексті подано основні етапи проведення дослідження.

Третій розділ дисертації «Передумови застосування засобів військово-історичної реконструкції у фізичному вихованні учнів старших класів» містить власні емпіричні матеріали автора, які є результатом соціологічного опитування учителів закладів загальної середньої освіти. Автор аналізує готовність учителів упроваджувати ті чи інші засоби військово-патріотичного виховання в освітній процес.

У *четвертому* розділі роботи «Програма фізичного виховання учнів старших класів із застосуванням засобів військово-історичної реконструкції» представлено обґрунтування та зміст авторської програми, а також результати експериментальної перевірки її ефективності.

П'ятий розділ «Аналіз та узагальнення результатів дослідження» узагальнено дані досліджень інших авторів з теми дослідження та здійснено порівняння їх з результатами автора. У розділі подано рівні новизни, яким відповідають отримані результати дослідження, зокрема:

- *вперше* обґрунтовано зміст програми фізичного виховання старшокласників із застосуванням засобів військово-історичної реконструкції. Вона поєднує традиційні засоби фізичної підготовки (легка атлетика, гімнастика, плавання, двобої, стрільба, верхова їзда) із засобами історичного відтворення, що включають чотири історичні періоди: Київська

Русь (лицарі), Гетьманщина (козаки), УНР і ЗУНР (стрільці), УПА (повстанці).

- *вперше* обґрунтовано потребу у зміні підходів до організації фізичного виховання учнів старших класів через проблеми у підготовці викладачів дисципліни «Захист України»; необхідність удосконалення змісту навчальних програм, наповнення уроків та їх матеріального забезпечення відповідно до викликів сучасної війни; важливість і своєчасність патріотичного виховання та формування національної свідомості школярів на прикладах історії у закладах загальної середньої освіти в сучасних реаліях.

- *підтверджено*, що ефективним засобом фізичного та патріотичного виховання учнів старших класів може слугувати програма з елементами систем військового вишколу (військово-історичної реконструкції), які є надзвичайно актуальними та корисними у контексті підготовки молоді до можливих викликів сучасної війни і майбутнього захисту України: покращують фізичний розвиток учнів та формують практичні навички у бойових умовах, сприяють покращенню рівня фізичної підготовки учнів та наданню їм практичних навичок у використанні зброї, збільшенню мотивації учнів до участі в заняттях, підвищенню рівня патріотизму серед школярів та кращій підготовці молоді до оборони країни. Програма була експериментально перевірена та довела свою ефективність.

- *отримали подальший розвиток* дані про показники фізичної підготовленості, фізичної та розумової працездатності учнів старших класів і вплив на них занять з фізичного виховання.

Практична значущість досліджень полягає в розробленні структури та змісту програми використання засобів військово-історичної реконструкції на уроках фізичної культури учнів старших класів; упровадженні підходу поєднання фізичної культури, історії України та захисту України через використання військово-історичної реконструкції. Представлено засоби, які можна використовувати на заняттях фізичної культури, частину з яких — експериментально перевірено. Оновлено підходи до використання військово-прикладних вправ та запропоновано нові засоби.

Повнота викладення матеріалів у публікаціях положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації

Наукові результати дисертації висвітлені в 9 наукових публікаціях: 4 статті у наукових виданнях з переліку наукових фахових видань України, 3 – публікації апробаційного характеру та 2 – статті, які додатково відображають наукові результати дисертації.

1. Боднар ІР, Леус СО. Впровадженням військово-історичної реконструкції у фізичне виховання як засіб патріотичного виховання учнів. Вісн. Прикарпат. ун-ту Серія. 2025;(43):66–70.

<https://doi.org/10.15330/fcult.43.66-70>

2. Леус СО, Боднар ІР. Вплив методики військово-історичної реконструкції на результати метання гранат учнів старших класів. Наук. дискурс у фіз. вихованні і спорті . 2024;(2):38–46.

3. Леус СО. Військово-історична реконструкція як методика фізичного виховання старшокласників у результатах опитування вчителів. Наук. часопис НПУ ім. М П Драгоман. Серія 5 Пед. науки. 2024;(99):41–44.

<https://doi.org/10.31392/udu-nc.series5.2024.99.08>

4. Андрес А, Леус С, Максим'як В, Булатов О. Військово-історична реконструкція як засіб патріотичного фізичного виховання. Науковий часопис Українського державного університету імені Михайла Драгоманова. Серія 15. 2023;5(165)):11–3. Доступно на: [https://doi.org/10.31392/npu-nc.series15.2023.5k\(165\).02](https://doi.org/10.31392/npu-nc.series15.2023.5k(165).02)

5. Леус СО. Ставлення вчителів до використання військово-прикладних вправ на уроках фізичної культури. Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві. 2024;4(68):55–62.

<https://doi.org/10.29038/2220-7481-2024-04-55-62>

6. Леус СО, Боднар ІР. Смуга укриттів та перенесення поранених як засоби військово-історичної реконструкції на уроках фізичної культури. PASN. 29, Жовтень 2024;(11).

<https://pedagogical-academy.com/index.php/journal/article/view/393>

7. Леус СО. Методика використання військово-історичної реконструкції на уроках фізичної культури. *Perspect World Sci Educ Abstr 5th Int Sci Pract Conf.* 2020:538–40.

8. Боднар ІР, Леус СО. Військово-історична реконструкція, як засіб фізичного та патріотичного виховання старшокласників. XII Міжнар. науково практ. конф. Проблеми активізації рекреаційно оздоров. діяльності населення. 2020:39–42.

9. Леус СО. Використання засобів військово-історичної реконструкції на уроках фізичного виховання старшокласників. *Молода спорт. наука України.* 2023;2:82–3.

Відповідність вимогам до дисертації здобувача ступеня доктора філософії

Дисертація Леуса Степана Олеговича «Використання засобів військово-історичної реконструкції на уроках фізичного виховання старшокласників» (науковий керівник: доктор наук з фізичного виховання, професор Боднар І. Р.), є завершеною науково-дослідною роботою та містить нові науково обґрунтовані результати проведених здобувачем досліджень, які вирішують важливе практичне завдання, що має вагоме значення для фізичного виховання як складника системи загальної середньої освіти. За оформленням і структурою дисертація відповідає основним вимогам до дисертацій здобувача ступеня доктора філософії. Згідно з Актом метрологічної експертизи та перевірки первинної документації матеріалів та академічної доброчесності порушень не виявлено.

Публічна презентація здобувачем наукових результатів дисертації та її обговорення відбулися 04.03.2025 р. на засіданні кафедри теорії і методики фізичної культури Львівського державного університету фізичної культури імені Івана Боберського, протокол № 10.

ВИСНОВОК

За результатами розгляду дисертації Леуса Степана Олеговича «Використання засобів військово-історичної реконструкції на уроках фізичного виховання старшокласників», наукових публікацій за її темою

встановлення особистого внеску здобувача, а також за результатами публічної презентації здобувачем наукових результатів дисертації та її обговорення, кафедра теорії і методики фізичної культури – структурний підрозділ Львівського державного університету фізичної культури імені Івана Боберського, вважає дисертацію актуальною завершеною самостійною науковою кваліфікаційною працею, яка має важливе теоретичне та практичне значення, відповідає вимогам Постанови Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. № 44 «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», Наказу МОН України від 12.01.2017 р. № 40 «Про затвердження вимог до оформлення дисертації (зі змінами), й може бути рекомендована до захисту в разовій спеціалізованій вченій раді.

Головуючий на засіданні:

доктор наук з фізичного виховання та спорту, доцент, професор кафедри теорії та методики фізичної культури Львівського державного університету фізичної культури імені Івана Боберського

Наталія СОРОКОЛОТ

18.03.2025 р.

